

<https://doi.org/10.3176/hum.soc.sci.1980.3.02>

O. LUGUS

NELIKÜMMEND AASTAT EESTI NSV TÖÖSTUST

Esitanud K. Habicht

Pilk minevikku. Eesti alal hakkas suurtööstus kiiresti arenema möödunud sajandi viimasel veerandil. Seda soodustas hea geograafiline asend ja eriti 1870. aastal valminud Balti raudtee. Sel perioodil rajati niisugused suurettevõtted nagu aktsiaseltsi «Dvigatel» vagunitehas, elektrimootoritehas «Volta», Balti Manufaktuur, «Waldhofi» tselluloosivabrik ja Kreenholmi Manufaktuuri Georgi vabrik. Ainuüksi aastail 1895—1901 suurenes vabrikutöölise arv 14 000-lt 26 000-ni. Sajandivahetusel iseloomustas Eesti tööstust suhteliselt kõrge kontsentratsioonitase: 1900. aastal töötas 65% vabrikutöölisest rohkem kui 500 töölisega käitistes. Enne Esimest maailmasõda jätkus uute ettevõtete, eriti sõja ettevalmistamiseks vajalike laeva- ja masinaehitusettevõtete hoogne rajamine. Aastail 1912—1913 asutati sõjalaevade ehitamiseks Tallinnas Vene-Balti, Bekkeri ja «Noblessneri» tehas. Neis töötas 1916. aastal kokku üle 12 300 töölise. Esimese maailmasõja eelseil aastail oli Eesti suurtööstuses juhtiv koht tekstiilitööstusel (1913/1914. aastal töötas seal 44,2% suurtööstuse töölisest), masina- ja metallitööstusel (26%) ning tselluloosi- ja paberitööstusel (9%). Tähtis osa oli ka puidutööstusel. Praegune Eesti NSV territoorium oli Esimese maailmasõja algul Vene impeeriumi arenenuima tööstusega piirkondi. Sõja ajal laienes tootmine peamiselt masina- ja metallitööstuses, eriti laevaehituses. Nende tööstusharude töölise arv suurenes 1916. aastaks 26 000-ni, tööstustöölise üldarv 50 000-ni. Valdav osa suurtööstusest paiknes Tallinnas ja Narvas.

Kodanliku Eesti perioodil toimus tööstuses olulisi muutusi. Isolatsioon Nõukogude Venemaast, orienteerumine lääneriikide kapitalile ja turule viisid sisuliselt riigi deindustrialiseerimisele. Tööstuse aluse — masina- ja metallitööstuse — osa vähenes väga oluliselt. Suured laevatehased, samuti «Dvigatel» jmt. suurettevõtted suleti. Langus tabas ka tekstiilitööstust, sest selle toodangule polnud enam küllaldaselt turgu. Nii valmistati 1939. aastal ainult $\frac{1}{4}$ 1913/1914. aasta puuvillase riide toodangust. Siiski jäi tekstiilitööstus kodanliku Eesti suurtööstuse juhtivaks haruks (hõlmas $\frac{1}{3}$ suurtööstuse töötajatest); oluline koht oli ka puidu-, tselluloosi- ja paberitööstusel (1936. aastal 16,4% töötajate arvust), masina- ja metallitööstusel (11,1%), maavarade kaevandamisel (13,3%) ning toidu- ja maitseainetööstusel (7,5%). Kodanliku Eesti tööstusele oli iseloomulik paljude siseturu vajadusi rahuldavate väikeettevõtete rajamine, eriti puidu- ja toiduainetetööstuses. Uusi suurettevõtteid tekkis peamiselt põlevkivitööstuses. Eriti laiendati põlevkivi kaevandamist ja töötlemist enne Teist maailmasõda, valdavalt Saksa kapitali toel. Ehitati ka mitu uut tellisetehast, Tootsi briketitehas, Kehra tselluloositehas, alustati uue fosforiidikaevanduse ja rikastusvabriku rajamist.

Nõukogude võimu taaskehtestamine Eestis 1940. aastal lõi eeldused tööstuse kiireks arenguks. Valdav osa ettevõtteid natsionaliseeriti, käsitöökodad ja pisikäitised reorganiseeriti tööndusartellideks. Enamik ettevõtteid pandi tööle täie võimsusega. Selle tulemusena andis Eesti tööstus 1941. aasta jaanuaris ligi 67% rohkem toodangut kui aasta varem, töötajate arv kasvas 63%. Kavandati tööstuse edasise rekonstrueerimise ja moderniseerimise ulatuslik programm.

Rahuliku loova töö katkestas fašistliku Saksamaa kallaletung Nõukogude Liidule, mis tõi kaasa Eesti NSV territooriumi ajutise okupeerimise. Saksamaa oli oluliselt huvitatud tööstustooraine hankimisest ja oma sõjamasina jaoks toodangut andvate tööstusharude (põlevkivikeemia-, tsemendi-, metsa-, tselluloosi- ja paberi-, tekstiili-, liha- ja võitööstuse) arendamisest. Sellele vaatamata toodangu maht vähenes. Nii toodeti 1944. aasta esimese nelja kuu jooksul 1941. aasta sama ajavahemikuga võrreldes põlevkivi 50%, tsemendi 26%, klaasi 55%, saematerjali 51%, puuvillast riidet vähem kui 1%, võid 22%. Ka töötajate arv vähenes tunduvalt.

Fašistliku okupatsiooni ja sõjategevusega Eesti rahvamajandusele tehtud kahju ulatus 16,1 miljardi rublani (1941. aasta hindades), s. o. 14 682 rubla ühe elaniku kohta. Hävitati 2699 tööstushoonet, 5 kaevandust, 41 elektri- ja alajaama. Kokku vähenesid tööstuse tootmisvõimsused vähemalt 45% võrra, sealhulgas eriti kütusetööstuses (90%), puidutööstuses (85%), tselluloosi- ja paberitööstuses (60%) ning keemiatööstuses (55%). Suure kaotuse osaliseks sai tööstuse kaader: 1941. aasta 85 000 tööliste asemel oli neid 1945. aasta algul ainult 25 000. Veel enam oli vähenenud inseneride ja tehnikute arv.

Pärast maa vabastamist seisis ees rahvamajanduse kiire taastamine. See oli võimalik ainult NSV Liidu võimsale tööstuspotentsiaalile ja teiste liiduvabariikide igakülgsel abile tuginedes. Eesti rahvamajanduse, sealhulgas tööstuse kui NSV Liidu kompleksse majandussüsteemi osa arengut hakati suunama ühtse riikliku plaani alusel. Sotsialistliku industrialiseerimise kiirendamiseks võttis NSV Liidu valitsus 1945. aastal vastu otsuse Eesti NSV rahvamajanduse taastamise abinõude kohta. Ainuüksi 1945. aastal eraldati üleliidulisest eelarvest selleks üle 300 milj. rbl., mis moodustas ligi 50% Eesti NSV aastaeelarvest. Eesti NSV esimene sõjajärgne rahvamajanduse taastamise ja industrialiseerimise plaan sai NSV Liidu neljanda viisaastaku plaani koostisosaks.

Tööstuse taastamine ja tehniline rekonstrueerimine võimaldas juba 1946. aastal saavutada sõjaeelse tööstustoodangu taseme. Sotsialistlik sektor andis kõigis tööstusharudes (peale kalapüügi) valdava osa toodangust. Neljandal viisaastakul arenes Eesti NSV tööstus kiires tempos. Viisaastaku lõpuaasta (1950) tööstustoodang ületas sõjaeelse 3,42 korda ja 1945. aasta toodangu 4,67 korda. Jõudsa kasvu aluseks olid tööstuse arendamiseks eraldatud suhteliselt suured kapitaalvahutused (1946—1950 olid kapitaalvahutused Eesti rahvamajandusse ühe elaniku kohta 1,5 korda suuremad kui NSV Liidus tervikuna). Viisaastaku jooksul kasvasid meie vabariigi tööstuse tootmispõhifondid 2,7 korda ja elektrienergia tarbimine ligi 4,1 korda.

Tööstuse taastamisel ja arendamisel pöörati peatähelepanu kogu rahvamajanduse seisukohast tähtsatele harudele. Põhiosa kapitaalvahutustest suunati rasketööstusse, eeskätt kütuse-energeetikakompleksi, masinatööstusse, samuti ehitusmaterjalitööstusse. Kanti hoolt ka kerge- ja kalatööstuse edendamise eest. Selle tulemusena kasvas toodang viisaastaku jooksul ennaktempos kütusetööstuses (6,7-kordseks), masina- ja metallitööstuses (5,5-kordseks), ehitusmaterjalitööstuses (5,4-kordseks) ja kergetööstuses (5,8-kordseks).

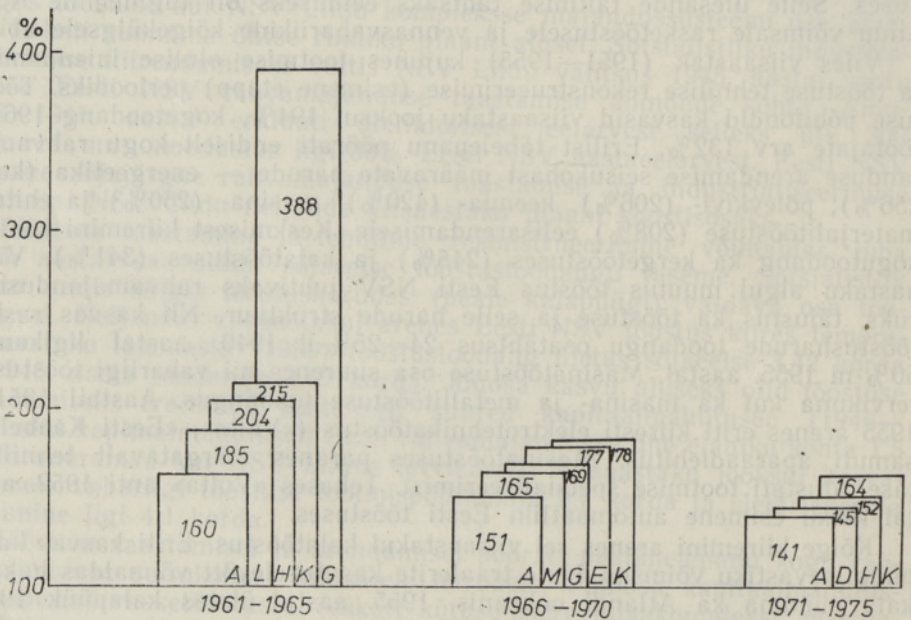
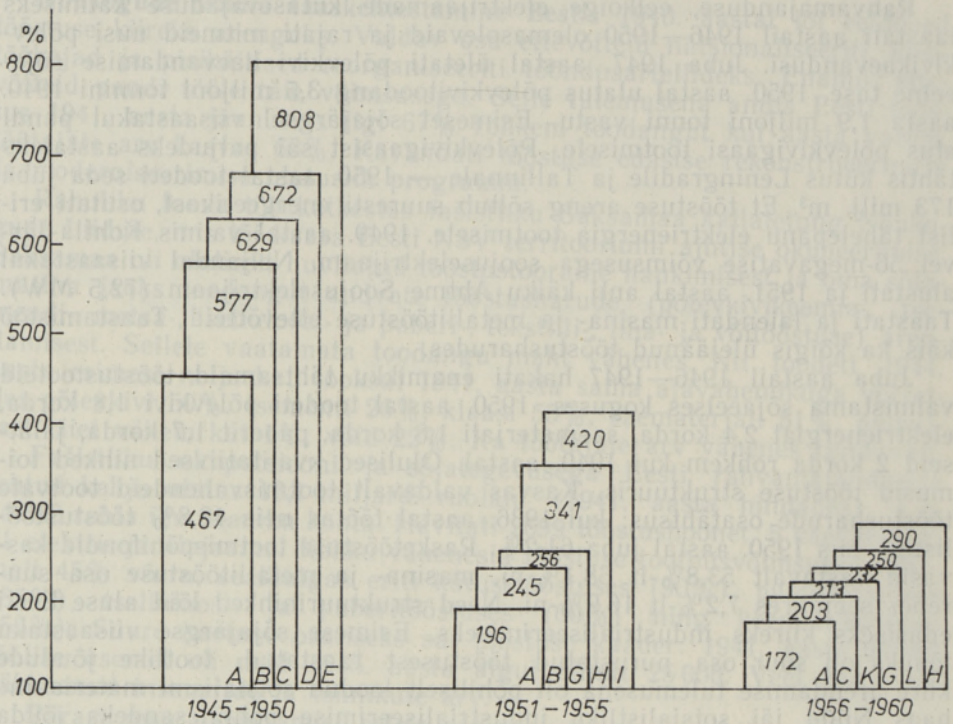
Rahvamajanduse, eelkõige elektri jaamade kütusevajaduse katmiseks taastati aastail 1946—1950 olemasolevaid ja rajati mitmeid uusi põlevkivikaevandusi. Juba 1947. aastal ületati põlevkivi kaevandamise sõjaeelne tase, 1950. aastal ulatus põlevkivitoodang 3,5 miljoni tonnini 1940. aasta 1,9 miljoni tonni vastu. Esimesel sõjajärgsel viisaastakul pandi alus põlevkivigaasi tootmisele. Põlevkivigaasist sai paljudeks aastateks tähtis kütus Leningradile ja Tallinnale — 1950. aastal toodeti seda juba 173 milj. m³. Et tööstuse areng sõltub suuresti energeetikast, osutati erilist tähelepanu elektrienergia tootmisele. 1949. aastal valmis Kohtla-Järvel 56-megavattise võimsusega soojuselektri jaam. Neljandal viisaastakul alustati ja 1951. aastal anti käiku Ahtme Soojuselektri jaam (72,5 MW). Taastati ja laiendati masina- ja metallitööstuse ettevõtteid. Taastamistöö käis ka kõigis ülejäänud tööstusharudes.

Juba aastail 1946—1947 hakati enamikku tähtsamaid tööstustooteid valmistama sõjaeelsetes koguses. 1950. aastal toodeti põlevkivi 1,8 korda, elektrienergiat 2,4 korda, saematerjali 1,8 korda, paberit 1,7 korda, jalatseid 2 korda rohkem kui 1940. aastal. Olulised kvalitatiivsed nihked toimusid tööstuse struktuuris. Kasvas valdavalt tootmisvahendeid tootvate tööstusharude osatähtsus: kui 1936. aastal töötas neis 48,8% tööstustöolistest, siis 1950. aastal juba 61,2%. Rasketööstuse tootmispõhifondid kasvasid vastavalt 53,8%-lt 68,1%-ni, masina- ja metallitööstuse osa suurenes sejuures 7,2%-lt 16,9%-ni. Need struktuurinihked löid aluse Eesti edasiseks kiireks industrialiseerimiseks. Esimese sõjajärgse viisaastaku lõpuks oli suur osa purustatud tööstusest taastatud, tootlike jõudude kiire arendamise tulemusena oli põhiliselt loodud sotsialismi materiaalne baas. Nüüd jäi sotsialistliku industrialiseerimise põhiülesandeks jõuda tootlike jõudude arengu poolest niisugusele tasemele, mis vastaks Nõukogude Eesti objektiivsele kohale NSV Liidu kui terviku rahvamajanduses. Selle ülesande täitmise tähtsaks eelduseks oli tuginemine NSV Liidu võimsale rasketööstusele ja vennasvabariikide kõige külgele abile.

Viies viisaastak (1951—1955) kujunes tootmise olulise laiendamise ja tööstuse tehnilise rekonstrueerimise (esimene etapp) perioodiks. Tööstuse põhifondid kasvasid viisaastaku jooksul 194%, kogutoodang 196%, töötajate arv 132%. Erilist tähelepanu pöörati endiselt kogu rahvamajanduse arendamise seisukohast määravate harude — energeetika (kasv 256%), põlevkivi- (206%), keemia- (420%), masina- (260%) ja ehitusmaterjalitööstuse (208%) eelisarendamisele. Keskmisest kiiremini kasvas kogutoodang ka kergetööstuses (245%) ja kalatööstuses (341%). Viisaastaku algul muutus tööstus Eesti NSV juhtivaks rahvamajandusharuks, täiustus ka tööstuse ja selle harude struktuur. Nii kasvas rasketööstusharude toodangu osatähtsus 24—25%-lt 1940. aastal ligikaudu 50%-ni 1955. aastal. Masinatööstuse osa suurenes nii vabariigi tööstuses tervikuna kui ka masina- ja metallitööstuse toodangus. Aastail 1951—1955 arenes eriti kiiresti elektrotehnikatööstus («Volta», «Eesti Kaabel»), samuti aparaadiehitus. Masinatööstuses paranes märgatavalt tehniline tase, alustati tootmise spetsialiseerimist. Tehases «Volta» anti 1952. aastal käiku esimene automaatliin Eesti tööstuses.

Kõige kiiremini arenes sel viisaastakul kalatööstus. Eriti kasvas kalapüügilaevastiku võimsus. Uute traalerite kasutuselevõtt võimaldas hakata kala püüdma ka Atlandi ookeanis. 1955. aastal ületas kalapüük 1950. aasta taseme 2,1-kordselt, ulatudes 54 900 tonnini.

Viiendal viisaastakul rajati uusi suurettevõtteid põhiliselt põlevkivitööstuses: anti käiku kaks kaevandust ja üks karjäär. See võimaldas põlevkivitoodangut kahekordistada. 1955. aastal kaevandati 7 milj. tonni põlevkivi. Põlevkivi tarbimine tehnoloogiliseks otstarbeks suurenes

Joon. 1. Eesti NSV tööstuse ja eelisarendatud tööstusharude kogutoodangu kasvu-tempod viisaastakuti: A — kogu tööstus, B — kergetööstus, C — või-, juustu- ja piimatööstus, D — kütusetööstus, E — põlevkivi töötlev tööstus, G — energia, H — kalatööstus, I — keemiatööstus, K — masina- ja metallitööstus, L — ehitusmaterjalitööstus, M — õmblustööstus.

27,4%-lt 1950. aastal 33,2%-ni 1955. aastal. 1953. aastal valmis Kohtla-Järve — Tallinna gaasijuhe, millel oli väga suur tähtsus Tallinna tööstusele ning elamu- ja kommunaalmajandusele. Viisaastaku lõpul anti käiku meie toiduainetetööstuse suurettevõtte Pärnu Kalakonservikombinaat (ligi 2000 töötajat) — suurim omataoline Balti liiduvabriikides. Aastail 1951—1955 kasvasid taastamise ja rekonstrueerimise tulemusena oluliselt Tallinna Tselluloosi- ja Paberikombinaadi, Tallinna Vineeri- ja Mööblivabriku, tekstiilikombinaatide «Balti Manufaktuur» ja «Kreenholmi Manufaktuur» jt. suurettevõtete tootmisvõimsused.

Kvalitatiivse momendina Eesti NSV tööstuse arengus viiendal viisaastakul võib märkida tootmise tsentraliseerimise ja kontsentreerimise olulist süvenemist masina-, kerge- ning toiduainetetööstuses (eriti piimatööstuses). Viisaastaku lõpuks oli Eesti NSV tööstus saavutanud niisuguse tootmis-tehnilise baasi, mis vastas tolleaegse suurtootmise nõuetele. Rahvamajanduse struktuuris toimunud kvalitatiivsete muudatuste tulemusena oli Eestist saanud eelisarendatava rasketööstusega tööstusvabariik. 1955. aastal andis tööstus juba 59,6% Eesti NSV ühiskondlikust koguproduktist.

Kuuenda viisaastakuga (1956—1960) algas uus etapp Eesti NSV tööstuse arengus. Aastad 1956—1965 olid meie vabariigi tööstuses tootmise olulise laiendamise, tootmise juhtimise ja organiseerimise vormide ning tööstuse struktuuri täiustamise aastad. Kapitaaalmahutuste juurdekasv oli suurim Eesti NSV tööstuse ajaloos. Kui 1951—1955 suurenesid kapitaaalmahutused eelmise viisaastakuga võrreldes 144,6%, siis aastail 1956—1960 oli kasv 164,2 ja aastail 1961—1965 180%. Seejuures on ka kapitaaalmahutuste absoluutne juurdekasv aastail 1961—1965 olnud senini viisaastakute kõrgeim.

Väga suur osa tööstuse kapitaaalmahutustest kasutati elektroenergeetika ja kalatööstuse arendamiseks: 1960. aastal vastavalt 22,7 ja 27,2% ning 1965. aastal 26,5 ja 21,6%. Kui lisada neile veel kapitaaalmahutused kütusetööstusele (eelkõige põlevkivi kaevandamise võimsuste suurendamiseks), vastavalt 8,3 ja 13,6%, siis näeme, et ülejäänud tööstusharude arendamiseks läks ainult umbes $\frac{1}{3}$ tööstuse kapitaaalmahutustest.

Vaadeldavaid aastaid iseloomustab eelkõige Eesti NSV kütuse-energeetikakompleksi väga kiire kasv. Kütuse poolest suhteliselt vaese, kuid võimsa tööstuspotentsiaaliga NSV Liidu loodepiirkonna varustamiseks elektrienergiaga hakati põlevkivi kui odava kütuse baasil rajama kaht võimsat soojuselektrijaama. 1959. aastal hakkas voolu andma Balti Soojuselektrijaama (võimsus 1624 MW) esimene agregaat, lõplikult valmis jaam 1966. aastal. 1964. aastal alustati Eesti Soojuselektrijaama (1610 MW) ehitamist. Elektrienergia tootmine kasvas järsult — 1965. aastal ületas see 1955. aasta taseme 7,6-kordselt ja 1940. aasta taseme enam kui 37-kordselt. Elektrijaamade vajaduse katteks suurendati oluliselt ka põlevkivi kaevandamist. 1965. aastal töötas juba 10 kaevandust ja 2 karjääri, kusjuures põlevkivi kaevandati 15,8 milj. tonni 1955. aasta 7 milj. tonni vastu. Karjäärides toodeti 1965. aastal juba $\frac{1}{4}$ kogu põlevkivist (1960. aastal 8,2%). Tunduvalt tõusis tööde mehhaniseerimise tase. Et elanikkonda paremini kütusega varustada, anti 1965. aastal käiku turbabriketiivabrik Orul (võimsus 125 000 tonni aastas), aastail 1955—1965 kasvas turbabriketi tootmine ligi 3-kordseks, ulatudes 1965. aastal 177 500 tonnini.

Kuues ja seitsmes viisaastak olid ka keemiatööstuse jõudsa arengu aastad. Maardu Keemiatehases rajati superfosfaadi- ja väävelhappetsehh, mis võimaldas sisseveetava tooraine baasil toota põllumajandusele väga vajalikku superfosfaati (1960. aastal 253 000, 1965. aastal juba 461 500

tonni). Laienes ka põlevkivisaaduste tootmine. 1960. aastal anti Kiviõli Põlevkivikeemiateshases käiku tahke soojuskandja menetlusel töötav põlevkivi utmise katseseade (võimsus 600 tonni põlevkivi ööpäevas).

Aastaid 1956—1965 võib Eesti NSV masina- ja metallitööstuses iseloomustada kui olulise kvalitatiivse arengu perioodi. Kõrvuti tootmis-mahu kiire kasvuga (4,6 korda) muutus tunduvalt tööstusharu struktuur. Kui masinatööstuse osatähtsus oli selle tööstusharu toodangus 1950. aastal 35,7%, siis 1955. aastal oli see 40,8% ja 1965. aastal juba ligi 60%. Masinatööstuses endas arendati eeliskorras progressiivsemaid harusid — aparaadi- ja elektrotehnikatööstust. Vähendati tootmise killustatust, tõusis spetsialiseerimise tase, hakati valmistama paljusid uusi tooteid. Sel perioodil loodi väikeettevõtete baasil või ehitati viis uut ettevõtet ja kolm suurt tsehhi (Võru Gaasianalüsaatorite Tehas, M. I. Kalinini nim. Elektrotehnika Tehas, H. Pöögelmanni nim. Raadiotehnika Tehas, Tallinna Ekskavaatoritehas jt.). Tallinna Ekskavaatoritehases konstrueeriti ja läksid tootmisse uut tüüpi ekskavaator ja traktorlaadija, tehases «Volta» uut tüüpi elektrimootorid, pandi alus muundurseedmete, jõutransformaatorite, kalatöötlemisseadmete jm. valmistamisele.

Kuues ja seitsmes viisaastak olid meie vabariigi ehitusmaterjalitööstuse kiire kvantitatiivse (toodang kasvas 4,6-kordseks) ja ka kvalitatiivse arengu etapp. See oli tööstusharu põhjaliku reorganiseerimise periood, kus sisuliselt kujundati praegune tootmisstruktuur. Kiiresti arendati monteritavate ehitusdetailide (monteeritav raudbetoon, tuhkbetoon, silikalt-siit) tootmist. Rajati raudbetoonitoodete tehased Tallinnas, Tartus, Kohtla-Järvel ja Narvas, Ahtme Ehitusmaterjalide Kombinaat jt. ettevõtteid. Alustati mineraalvati, reliini, eterniidi, dolomiidist viimistlusplaatide, ruberoidi jmt. uute ehitusmaterjalide tootmist.

Perioodi suurehituseks sai tsemenditehase «Punane Kunda» laiendamine, sisuliselt uue tsemenditehase ehitamine. 1961. aastal anti käiku esimene ja teine ning 1963. aastal kolmas uus tehnoloogiline liin. Selle tulemusena kasvas tsemenditoodang 111 000 tonnilt 1955. aastal 675 000 tonnini 1965. aastal (1966. aastal 902 000 tonni). Samas anti 1962. aastal käiku väga nõutava katusematerjali — eterniidi — tsehh võimsusega 65 milj. tingplaati aastas.

1955—1965 tõusis tunduvalt kontsentratsioonitase ehitusmaterjalitööstuses. Toodangu maht ühe ettevõtte kohta suurenes keskmiselt ligi 6 korda. Palju ebatootlikke väikeettevõtteid suleti või liideti suurematega.

Olulisi kvalitatiivseid muutusi toimus metsa-, puidu- ja paberitööstuses. Alates 1961. aastast viidi metsaraie vastavusse teaduslikult põhjendatud raiemahtudega. Metsatööstuses moodustati paljude väikeettevõtete baasil metsakombinaadid — metsa ülestöötamise, puidu väljaveo ja ümbertöötamise kompleksettevõtted. Märksa paranes metsatööstuse tehniline tase, täiustus tehnoloogia, mille tulemusena tõusis oluliselt tööviljakus. Juba 1960. aastal oli mehhaniseeritud 99,1% puude langetamisest ja järkamisest (1950. aastal 8,6%), 92,5% kokkuveost (3%) ja 97,5% väljaveost (51,9%). Metsavarumistööliste kompleksne tootlikkus suurenes 297 tm-lt 1950. aastal 455,2 tm-ni 1960. aastal ja 494,3 tm-ni 1965. aastal.

Märgatav oli edasimineku puidutööstuses, eriti mööblitööstuses, kus praktiliselt loodi praegune mööblitööstuse võrk. Mööblitööstuse toodang kasvas kahe viisaastakuga ligi 3-kordseks, suuskade valmistamine ligi 1,5-kordseks. Pandi alus puidu täielikule, komplekssele kasutamisele. Esmakordselt hakati Eesti NSV-s puidujäätmetest ja madalasordilisest puidust tööstuslikul alusel tootma puitlaast- ja puitkiudplaate ning sulfitcelluloosi tootmisjäätmetest söödapärmi. Laiendati ja rekonstrueeriti

tselluloosi- ja paberitööstust. Aastail 1956—1965 kasvas tselluloositoodang 43% ja paberitoodang 90% võrra.

Kergetööstuses tootmise kasvutempo aastail 1956—1965 aeglustus. Sel etapil rekonstrueeriti ja laiendati mitmeid ettevõtteid, tunduvalt paranes tehniline tase, hakati ellu viima tootmise kontsentreerimise programmi.

Tekstiilitööstuses lõpetati 1962. aastal Kreenholmi Manufaktuuri täielik taastamine ja rekonstrueerimine ning alustati uue viimistlusvabriku ehitamist (valmis 1966); kombinat kujunes täieliku tehnoloogilise tsükliga ettevõtteks. Puuvillase riide toodang kasvas 2,3-kordseks ja ulatus 1965. aastal 127,1 milj. m²-ni. Seitsmendal viisaastakul pandi alus lausriide tootmisele.

Õmblus-, trikootaži- ning naha- ja jalatsitööstuses rakendati seitsmendal viisaastakul mitmeid abinõusid tootmise tsentraliseerimise, kontsentreerimise ja spetsialiseerimise süvendamiseks. «Kommunaari», «Marati», «Baltika» jt. suurettevõtetega liideti väikeettevõtteid. Nimetatud tootmisharudele hakati rajama ajakohast tootmisbaasi. Seitsmendal viisaastakul valmis õmblustootmiskoondise «Baltika» tootmiskorpus Tallinnas. Keskmisest kiiremini kasvas perioodil 1956—1965 nahkjalatsite (285%) ja pealistikootaži (278%) valmistamine.

Toiduainetetööstuse, eriti kalatööstuse areng oli kuuendal ja seitsmendal viisaastakul eriti kiire. Tööstusharu kogutoodang kasvas 2,8-kordseks, sealhulgas kalatööstuse toodang 5,9-kordseks. Oluliselt muutusid ka kalapüügi tehnika ja püügirajoonid. Uute, nn. ookeanikindlate püügi-laevade (traalerid SRT-600 jt.) kasutuselevõtmine võimaldas eesti kaluritel kuuendal viisaastakul suuresti laiendada ookeanipüüki Atlandil ja mujal. Nii moodustas püük Atlandi ookeanil juba 1959. aastal 31% meie vabariigi kalapüügi mahust ja kasvas edaspidi kiiresti. Kalasaak suurenes aastail 1956—1965 3,3-kordseks, ulatudes 1965. aastal 181 000 tonni. Konservitoodang suurenes ligi 2,8-kordseks. Kuuekümnendail aastail intensiivistus kalurikolhooside tugevdamine. Selle tulemusena vähenes ainuüksi aastail 1961—1965 kalurikolhooside arv Eesti NSV-s 74-lt 32-ni.

Loomakasvatuse kiire kasv võimaldas järsult suurendada loomakasvatussaaduste kokkuostu ning seadis uued nõuded liha- ja piimatööstuse arendamiseks. Kasvas vajadus nüüdisaegse tootmisbaasi järele, sest juba 1960. aastaks olid senised tootmisvõimsused praktiliselt ammendatud. Töötati välja liha- ja piimatööstuse arendamise ning paigutamise optimaalne perspektiivskeem. Esimesed piimatööstuse suurettevõtted (80—100 tonni piima vahetuses) anti 1963.—1964. aastal käiku Viljandis ja Põlvas. Alustati ka lihatööstuse rekonstrueerimist ja laiendamist.

Liha- ja piimatööstuse toodang kasvas 1956—1965 kiiresti: või 2,3-kordseks, juust 2,7-kordseks, liha 3,8-kordseks, täispiimatooted 3,3-kordseks.

Kondiitritoodete valmistamise kiirele kasvule ja sortimendi laiendamisele pani aluse 1957. aastal käikuantud suur kondiitrivabrik «Uus Kalev», praeguse «Kalevi» põhitsehh. Kuuendal viisaastakul hakati moderniseerima ka leivatööstust.

Aastad 1956—1965 tähistasid olulisi muudatusi tootmise juhtimises ja planeerimises. 1957. aastal mindi tööstusharuti juhtimise printsiibil üle territoriaalsele. Juhtiva organina moodustati ENSV Rahvamajanduse Nõukogu (analoogiliselt teiste NSV Liidu administratiiv-majandusrajoonidega). Tööstuse juhtimine kohapeal lõi paremad eeldused tootmise kontsentreerimiseks, spetsialiseerimiseks ja kooperaerimiseks. Asuti likvideerima killustatust ja rajama nüüdisaegset tootmisbaasi, mis võimaldas

oluliselt suurendada tootmise efektiivsust. Sellisel juhtimisvormil oli aga ka nõrku kohti, eriti tehnikapoliitika osas. Andis tunda tsentraalse juhtimise puudumine. Seetõttu otsustas NLKP Keskkomitee 1965. aasta septembrileenu taastada tööstusharuti juhtimise, kuid ühendada see territoriaalsega. Täiustati planeerimise ja materiaalse stimuleerimise süsteemi, mis lõi eeldused tööstuse arengutempo kiirendamiseks ja tootmise efektiivsuse tõusuks.

Kaheksanda viisaastakuga (1966—1970) algas kvalitatiivselt uus periood Eesti NSV tööstuse arengus. Selleks ajaks olid vabariigi tööjõuressursid praktiliselt ammendatud ja tööstuse ekstensiivse arendamise võimalused senisest tunduvalt väiksemad. Ressursside piiratus ja mitmes tööstusharus saavutatud suhteliselt kõrge tootmistase põhjustasid järgmistel viisaastakutel tööstustoodangu kasvutempo aeglustumise. Seejuures ei vähenenud tööstustoodangu absoluutne juurdekasv. Põhiliseks ülesandeks seati tehnika progressi kiirendamine, nüüdisaja nõuetele vastava tootmisbaasi väljaarendamine, tootmise efektiivsuse, eriti tööviljakuse suurendamine ja tööstuse struktuuri täiustamine, inimeste kasvavate vajaduste parem rahuldamine. Neid nõudeid arvestati ka kapitalmahutuste jaotamisel.

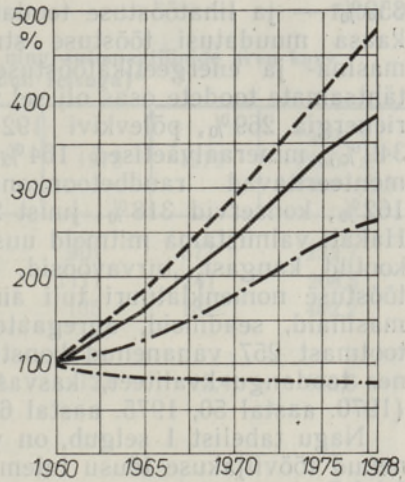
Olulisemad nihked kapitalmahutuste tööstusharulises struktuuris perioodil 1966—1978 peegelduvad järgmistes arvudes (%-des tööstuse kapitalmahutustest):

	1965. a.	1970. a.	1975. a.	1978. a.
Energeetika	28,6	34,1	13,0	14,4
Kütusetööstus	13,6	12,5	15,5	11,6
Masina- ja metallitööstus	5,7	12,5	13,7	14,8
Toiduainetetööstus	27,1	12,5	13,7	13,4

Kui 1965. aastal kasutati kütuse-energeetikakompleksi ja toiduainetetööstuse (eriti kalatööstuse) arendamiseks üle $\frac{2}{3}$ kõigist tööstuse kapitalmahutustest, siis 1975—1978 ulatus see vaid 39—42%-ni. Seoses Balti Soojuselektrijaama ja Eesti Elektriijaama lõpliku käikuandmisega vastavalt 1966. ja 1973. aastal vähenesid märksa kapitalmahutused energeetika arendamiseks. Kalapüügilimiitide kehtestamise ja püügipiirkondade ahenemise tõttu vähenesid tunduvalt kapitalmahutused ka kalatööstusele, peamiselt kalapüügilaevastiku suurendamiseks. Samal ajal eraldati senisest märksa rohkem vahendeid masina- ja metallitööstusele, keemia-, õmblus- ja lihatööstusele. Näiteks kui masina- ja metallitööstuses kasutati kapitalmahutusi 1965. aastal 8 milj. rbl., siis 1970. ja 1975. aastal 22 milj. ning 1978. aastal 32 milj. rbl. Käsitletaval perioodil (1966—1979) valmis mitmeid suuri tööstusobjekte ning rekonstrueeriti ja laiendati enamik ettevõtteid. Ainuüksi üheksandal viisaastakul lasti käiku 85 ning aastail 1976—1979 ligi 70 ettevõtet ja tsehhi. Peale eespool nimetatud elektrijaamade valmisid Narva ja «Oktoobri» karjäär, kaevandus «Estonia», uued tsehhid Tallinna Masinatehases, «Ilmarises» ja «Voltas», Balti Ehitusmaterjalide Kombinaat, Püssi Puitplaatide Kombinaadi puitlaastplaatide tehas, Kohtla-Järve Mineraalväetiste Tehase tsehhid, uued hooned «Maratile», «Baltikale», «Sangarile», Klementi-nimelisele Õmblusvabrikule, tootmiskoondisele «Mistra», Võhma Lihakombinaadile, Tallinna Leivatehasele, Kohtla-Järve Piimakombinaadile, tootmiskoondistele «Vasar» ja «Norma».

Vastavalt tööstuse kapitalmahutuste struktuuris toimunud muudatustele kasvasid tööstusharuti erinevas tempos ka tootmispõhifondid. Kui

Joon. 2. Eesti NSV tööstuse põhinäitajaid aastail 1960—1978: — kogutoodang, --- põhifondid, —•— tööviljakus, ... fonditootlus.

Eesti NSV kogu tööstuse tootmispõhifondid suurenesid 1966—1978 264%, siis masina- ja metallitööstuses oli kasv 322%, lihatööstuses 352%, keemiatööstuses 294%, õmblustööstuses 290% ja kütusetööstuses 280%. Viimastel viisaastakutel on üha enam kapitaal mahutusi suunatud ettevõtete rekonstrueerimiseks ja moderniseerimiseks, mis annab uusehitusega võrreldes suuremat efekti. Tööstuse kapitalmahutuste struktuuris on märgatavalt suurenenud kulutused seadmetele ja vähenenud ehitus-montaažitööde osakaal, mis on igati positiivne tendents. Kuigi üheksandal ja kümnendal viisaastakul on meie vabariigi tööstuses, eriti kerge- ja toiduainetetööstuses ehitatud palju ajakahaseid tootmishooneid, on tööstuslike tootmispõhifondide kvalitatiivne struktuur paranenud. Kui masinate ja seadmete osatähtsus oli 1965. aastal 36,1% (sealhulgas töömasinad ja seadmed 21,4%), siis 1978. aastal oli see juba 46% (28,8%). Seejuures oli 1978. aastal Eestis tööstuslike tootmispõhifondide kõige aktiivsema osa — töömasinate ja seadmete — osatähtsus (28,8%) kõrgem kui vastav näitaja NSV Liidus tervikuna (27,5%), kuid märksa madalam kui Lätis (32,8). Tootmispõhifondide kvalitatiivse struktuuri paranemine on tööviljakuse kasvu eelduseks.

Eesti tööstusse aastail 1966—1978 paigutatud suured kapitalmahutused tagasid tootmise mahu olulise kasvu ning mitmeid kvalitatiivseid nihkeid (vt. joon. 2 ja tab. 1). Eespool puudutati tööstustoodangu kasvutempo aeglustumise põhjusi. Kvalitatiivseks nihkeks Eesti NSV tööstuse struktuuris oli vaadeldaval perioodil masina- ja metallitööstuse ning elektrienergeetika eelisarendamine. Kui kogu tööstuse kogutoodang kasvas aastail 1966—1978 240%, siis masina- ja metallitööstuse toodang 374% ja energeetikatööstuse toodang 286%. Keskmisest kiiremini kasvas ka põlevkivi töötlemine (kaasa arvatud lämmastikväetiste tootmine) —

Tabel 1

Eesti NSV tööstuse arengu näitajaid aastail 1961—1980

Näitajad	Perioodid			
	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980 (oodatav)
kogutoodangu kasvutempo (%)	160	151	141	122
tööviljakuse kasvutempo (%)	128	139	136	120
tööstusliku tootmispersonalit abso- luutne juurdekasv (tuh. in.)	43,3	18,7	5,9	5,0
kapitaal mahutuste kasv eelmise pe- riodiga võrreldes (%)	180	134	122	...
tööviljakuse kasvu arvel saadud kogutoodangu juurdekasv (%)	58	83	91	92

359% — ja lihatööstuse toodang — 245%. Erinevad kasvutempod tõid kaasa muudatusi tööstuse struktuuris, kusjuures tunduvalt suurenes masina- ja energeetikatööstuse osatähtsus tööstustoodangus. Mitmete tähtsamate toodete osas oli sel perioodil kasv eriti märkimisväärne: elektrienergia 269%, põlevkivi 192%, ekskavaatorid 253%, naftaaparatuur 349%, mineraalväetised 164%, puitlaastplaadid 747%, mööbel 277%, monteeritavad raudbetoonkonstruktsioonid 226%, pealistrikoootooded 162%, konservid 318%, juust 283%, liha 226%, vorstitooted 203% jne. Hakati valmistama mitmeid uusi tooteliike, nagu lämmastikväetisi, mittekoatud kangast, turvavöösid, karastusjooki «Pepsi-cola» jne. Masinatööstuse nomenklatuuri tuli ainuüksi aastail 1971—1978 276 uut tüüpi masinaid, seadmeid, agregate ja mõõteriistu. Samal perioodil lakati tootmast 257 vananenud konstruktsiooniga analoogilist tooteliiki. Paranes toodangu kvaliteet, kasvas riikliku kvaliteedimärgiga toodete arv (1970. aastal 50, 1975. aastal 609 ja 1979. aastal 1302 nimetust).

Nagu tabelist 1 selgub, on viimase 15 aasta jooksul tunduvalt suurenenud tööviljakuse tõusu tulemusena saadud toodangu juurdekasvu osakaal: seitsmendal viisaastakul moodustas see 58%, kaheksandal 83%, üheksandal 91% ja kümnendal viisaastakul 92% (oodatav). Mitmes tööstusharus (põlevkivi kaevandamine, metsatööstus, tselluloosi- ja paberitööstus, kergetööstus, piimatööstus) on aastail 1966—1978 tööviljakuse kasv olnud kiirem kogutoodangu omast ning need tööstusharud on vabastanud tööjõudu teistele tööstus- või rahvamajandusharudele. Aastail 1966—1975 suurenes seitsmenda viisaastakuga võrreldes märgatavalt tööviljakuse kasvutempo. Selle põhiliseks aluseks on olnud töö fondi- ja elektrivarustatuse kasv, mehhaniseeritud ja automatiseeritud töö osatähtsuse kasv, aga ka tootmise kontsentreerimise ja spetsialiseerimise taseme tõus.

Töö elektri- ja fondivarustatust iseloomustavad järgmised arvud:

	1960. a.	1965. a.	1970. a.	1975. a.	1978. a.
Kasutatud elektrienergiat ühe tööliste kohta (tuh. kWh)	7,5	12,2	17,7	23,3	25,0
kasv %-des	100,0	162,7	236,0	310,7	333,3
	—	100,0	145,0	191,0	204,9
			100,0	131,6	141,2
Tööstuslike tootmispõhifondide kasv ühe töötaja kohta (%-des)	100,0	147,0	211,0	308,7	352,5
		100,0	143,0	209,2	238,9
			100,0	146,3	167,2

Energeetilised võimsused vabariigi tööstuses on perioodil 1966—1978 kasvanud 2,4-kordseks.

Tehnilist progressi iseloomustavad ka tabelis 2 toodud näitajad. Kõige kiiremini on aastail 1965—1979 kasvanud automaatliinide arv — 4-kordseks. 1979. aastal oli neid kõige rohkem masina- ja metallitööstuses (75), metsa-, puidu- ja paberitööstuses (35) ning ehitusmaterjalitööstuses (30). Suuri edusamme on kompleksse mehhaniseerimise alal tehtud metsatööstuses, põlevkivikaevandustes, samuti ehitusmaterjalitööstuses. Kuid siiski on mehhaniseeritud töö osatähtsus suurenenud liiga aeglaselt — 46,6%-lt 1959. aastal 54%-ni 1975. aastal. Keskmisest madalam on abitööde mehhaniseerimise tase. Siin peitub oluline tööviljakuse tõusu reserv.

Tabel 2

Automaat- ja poolautomaatseadmete, voolu- ning automaatliinide arvu kasv
Eesti NSV tööstuses (1. juuli seisuga)*

	1965	1971	1975	1979	1979. a. 1965. a. suhtes (%)
Vooluliinide arv	162	369	401	377	232,7
Mehhaniseeritud vooluliinid	595	933	1111	1241	208,5
Automaatliinid	45	95	135	181	402,2
Liinidesse monteerimata automaat- ja poolautomaatseadmed (tuh. tk.)	9,4	13,3	12,6	13,4	142,6

* ETKVL-i ettevõteteta

Tabel 3

Eesti NSV tööstusettevõtete jaotus tööstusliku tootmispersonalini suuruse järgi
(%-des ettevõtete üldarvust)

	1960	1965	1970	1975	1978
Kõik ettevõtted	100	100	100	100	100
sealhulgas ettevõtted tööstusliku tootmispersonalini arvuga					
kuni 200	58,1	36,5	36,7	30,0	29,4
201—500	23,4	25,9	24,2	25,3	23,4
501—1000	12,1	22,2	24,2	24,3	26,0
1001—2000	4,2	10,8	10,0	13,6	13,8
2001—3000	1,8	2,6	2,9	3,6	4,1
üle 3000	0,4	2,0	2,0	3,2	3,3

Aastail 1966—1979 jätkus tootmise tsentraliseerimine, kontsentreerimine ja spetsialiseerimine. Sel perioodil loodi arvukalt tootmiskoondisi. Kui tootmiskoondiste osatähtsus tööstuse tootmispersonalini arvus oli 1971. aastal 16,5 ja kogutoodangus 16,4%, siis 1978. aastal juba vastavalt 45,4 ja 36,7%. Tootmiskoondiste osatähtsus kasvab edaspidi veelgi. Teaduse ja tootmise paremaks seostamiseks, tehnika progressi kiirendamiseks on Eestis loodud mitu teaduslikku tootmiskoondist (Teaduslik Mööblitootmiskoondis «Standard», Teaduslik Laustekstiili-tootmiskoondis «Mistra») ning arvukalt katsetehaseid.

Tootmise tsentraliseerituse süvendamine on olnud eelduseks tootmise kontsentreerimisele. Tsentraliseerimist ja kontsentreerimist on võimalik iseloomustada tööstusettevõtete rühmitamisega tootmispersonalini suuruse järgi (tabel 3).

1978. aastal moodustasid 1000 ja enama töötajaga ettevõtted 21,2% Eesti NSV tööstusettevõtete arvust, kuid neis töötas 62,6% tööstuse tootmispersonalist, nad andsid 60,5% kogutoodangust ja neil oli 66,3% tööstuse tootmispõhifondidest. Vaatamata kontsentratsioonitaseme olulisele tõusule on meil suurettevõtete filiaalidena ja tsehhidena (jaoskondadena) arvukalt väikeettevõtteid, mis enamasti asuvad ebasobivates ruumides ja mille tehniline tase on suhteliselt madal. Lähemate viisaastakute ülesandeks on nende väikeettevõtete reorganiseerimine või sulgemine ning tootmise koondamine nüüdisaegsetesse tootmisüksustesse.

Tootmise efektiivsemaks muutumisele on oluliselt kaasa aidanud tööstusliku tootmispersonalis struktuuri ja kaadri kvalifikatsiooni paranemine. Teaduse ja tehnika progress sõltub suuresti insener-tehniliste töötajate arvust ja kvalifikatsioonist. Insener-tehniliste töötajate osatähtsus Eesti NSV tööstuse tootmispersonalis kasvas 7,2%-lt 1950. aastal 13,5%-ni 1977. aastal. Perioodil 1961—1977 suurenes kõrgharidusega spetsialistide arv 4 ja keskeriharidusega töötajate arv 3,6 korda. Paranenud on ka kvalifitseeritud tööliste ettevalmistamine kutsekoolides. Kui aastail 1966—1975 sai kutsekoolides väljaõppe aastas keskmiselt 3300 inimest, siis 1971. aastal 5000 ja 1978. aastal 6700 inimest. Edaspidi on kavas kutsekeskkoollide ja tehnikakoolide võrku tunduvalt laiendada.

Kokku võttes võib märkida, et Eesti NSV tööstus on tegutsenud edukalt. 1978. aastal ületas tema toodang 44-kordselt sõjaeelse, 1940. aasta taseme. Teistest liiduvabariikidest on tööstustoodangu kasv olnud kiirem vaid Leedus (54 korda) ja Moldaavias (45 korda), ligilähedane Lätis (42 korda) ja Armeenias (39 korda). Tööviljakuse kasv on samal ajal olnud Eesti tööstuses liiduvabariikide hulgas kõrgeim — 13,6 korda (kogu NSV Liidu tööstuses 7,3, Lätis 11,6 ja Leedus 6,3 korda).

Vaatamata väikesele osale NSV Liidu ühtses tööjaotussüsteemis (Eesti NSV tööstus andis 1979. aastal ligi 0,8% NSV Liidu tööstustoodangust, elanike arvu osatähtsus oli ligi 0,6%) omab meie vabariigi tööstus mitme toodanguliigi valmistamises küllaltki tähtsat kohta. Näiteks toodeti Eestis 1979. aastal üle 80% NSV Liidus kaevandatud põlevkivist, 1,6% elektrienergiast, 1,4% mineraalväetistest, 1,7% mööblit, 11% naftaaparatuurist, 5,3% ekskavaatoritest, 1,9% paberist, 2,2% võist, 1,9% konservidest, 5,5% toidukalasaadustest, 5,6% elektrimootoritest (võimsusega 0,25—100 kW; kW-des), 2% puitlaastplaatidest, 1,1% pealistriko-taazist ja trikoopesust jne.

Eesti tööstusel, eriti masinatööstusel on tihedad majandus- ja kooperaatsioonisedemed sadade ettevõtetega kõigis liiduvabariikides. Tööstustoodangu sisse- ja väljaveo mahu poolest on suurimad partnerid Vene NFSV ja Ukraina. Peaaegu $\frac{2}{5}$ meie vabariigi tööstustoodangust turustatakse väljaspool, kusjuures välja- ja sissevedu rahalises väljenduses on tasakaalus. Peale selle saadetakse Eesti tööstustoodangut ligi 90 välisriiki.

Eesti NSV tööstuse edasise arengu ülesanded tulenevad tema kohast ühtses üleliidulises tööjaotussüsteemis ja kohalikest tingimustest. Tööjõu- ja tooraineressursside piiratud arvestades peab meie vabariigi tööstus edasises arengus tuginema tootmise efektiivsuse ja intensiivsuse suurendamisele. Eriti tähtsaks ülesandeks kujuneb tööviljakuse suurendamine teaduse ja tehnika progressi kiirendamise, tööstuse ümberseadistamise, abitootmise ja käsitsitöö olulise vähendamise ning kaadri kvalifikatsiooni tõstmise alusel. Niisama oluline on tooraine ratsionaalne, kogu NSV Liidu rahvamajanduse vajadusi ja kohalikke varusid arvestav kasutamine. Üha suuremad nõudmised, esmajoones tehnoloogia ning puhastusseadmete rajamise ja hoolika ekspluateerimise osas, johtuvad keskkonna säilitamise vajadustest. Väga oluline on tootmisfondide, tootmisvõimsuste parem ja täielikum kasutamine. Siin on suuri reserve. Aastail 1966—1975 langes fonditootlus Eesti tööstuses 5,8% võrra, sealhulgas perioodil 1971—1975 1,2%. Peamiseks teeks on kasutada senisest märksa intensiivsemalt põhifondide aktiivset osa, suurendada vahetuskoefitsienti ja märksa vähendada vahetusesiseseid ajakadusid. Tootmise efektiivsuse suurendamise oluliseks eelduseks on ka tootmise edasine kontsentreerimine, nüüdisaegse tootmisbaasi loomine kõigile tööstusettevõtetele, jätkuv spetsialiseerimine ja koopereerimine.

KIRJANDUS

- Eesti NSV rahvamajandus 1975. aastal. Statistika aastaraamat. Tallinn, 1976.
 Eesti NSV rahvamajandus 1978. aastal. Statistika aastaraamat. Tallinn, 1979.
 Eesti NSV tööstus kümnendal viisaastakul. Tallinn, 1978.
 25 aastat Nõukogude Eestit. Statistiline kogumik. Tallinn, 1965.
 Klauson, V. Loomaastad. Tallinn, 1977.
 Kull, E. Tootmise majanduslik efektiivsus. Tallinn, 1979.
 Käbin, J. Suur Oktoober ja Eesti. Tallinn, 1975.
 Nõukogude Eesti. Entsüklopeediline teatmeteos. Tallinn, 1978.
 Nõukogude Eesti majandus 1940—1960. Tallinn, 1960.
 Rahva Hääl, 1980, 26. jaan., 27. jaan.
 Tallinn. Lühientsüklopeedia. Tallinn, 1979.
 Vaino, K. Kaalukas panus. Tallinn, 1971.
 Veimer, A. Eesti NSV sotsialistlik industrialiseerimine. Tallinn, 1958.
 Õhiskondliku tootmise efektiivsus Eesti NSV-s. Tallinn, 1976.
 Народное хозяйство Латвийской ССР в 1978 году. Статистический ежегодник. Рига, 1979.
 Народное хозяйство Литовской ССР в 1978 году. Статистический ежегодник. Вильнюс, 1979.
 Народное хозяйство СССР в 1978 году. Статистический ежегодник. Москва, 1979.

*Eesti NSV Teaduste Akadeemia
 Majanduse Instituut*

Toimetusse saabunud
 12. II 1980

O. ЛУГУС

40 ЛЕТ ПРОМЫШЛЕННОСТИ СОВЕТСКОЙ ЭСТОНИИ

В статье рассматриваются основные этапы развития промышленности Эстонской ССР в условиях социалистического строя. Характеризуется также создание крупной промышленности на территории Эстонии. Развитие промышленности республики в период после второй мировой войны анализируется в разрезе следующих основных этапов: период восстановления (1944—1950); годы значительного количественного развития, технической реконструкции и реорганизации управления промышленностью (1951—1965); период преимущественно качественного развития (с 1965 г.).

В статье рассматриваются место промышленности республики в общесоюзном разделении труда, основные вопросы, связанные с повышением эффективности производства, и основные проблемы дальнейшего развития промышленности Эстонской ССР.

*Институт экономики
 Академии наук Эстонской ССР*

Поступила в редакцию
 12/II 1980

O. LUGUS

FORTY YEARS OF SOVIET ESTONIAN INDUSTRY

The author discusses the main stages of the development of industry in the Estonian SSR during Soviet power. A brief survey of the early period of large-scale industry on the territory of Estonia is also given. The development of industry after World War II is treated according to the following main stages: the restoration period (1944—1950); the years of substantial expansion, technological reconstruction and administrative reorganization (1951—1965); the period of predominantly qualitative development (from 1965 onwards). The place of Soviet Estonian industry within the uniform system of all-Union division of labour is characterized, and problems of raising the efficiency of production and further development of industry are discussed.

*Academy of Sciences of the Estonian SSR,
 Institute of Economics*

Received
 Feb. 12, 1980